

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту
(підпис) *Зав. каф. ЕУАМІЕ професор Соколюк Г.В.*
« 04 » листопада 2022 року

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
ПЕРСПЕКТИВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
РЕГІОНАМИ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ
СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У
ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД**

Виконав: Шкуренко Н.О. *Шкуренко*

Керівник: к.е.н., доцент Білик О.В. *Білик*

Рецензент: к.е.н., доцент Гаврик О.Ю. *Гаврик*

Я, Шкуренко Назар Олександрович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2022

РЕФЕРАТ

Шкуренко Н.О. Перспективи публічного управління регіонами у процесі реалізації стратегії сталого розвитку у поствоєнний період.

У роботі представлено формування теоретико-методологічних та прикладних засад публічного управління регіонами у процесі реалізації стратегії сталого розвитку та удосконалення підходів щодо стратегування розвитку регіону в поствоєнний період.

У процесі дослідження використано сукупність загальних та спеціальних методів і підходів, які відповідають меті та завданням дослідження, а саме: метод пізнання, принципи систематизації та аналізу, офіційної статистичної інформації. Також, при написанні магістерської роботи використовувалися фундаментальні основи таких наукових дисциплін, як публічне управління та адміністрування, планування і прогнозування в публічному секторі, ринкова економіка, маркетинг, праці вітчизняних і закордонних вчених стосовно проблеми покращення регіонального стратегічного планування.

У роботі було досліджено механізми розвитку публічного управління регіонами в умовах воєнного стану та поствоєнний період, методологію дослідження стратегування розвитку регіону в умовах децентралізації публічного управління.

У другому розділі роботи здійснено ретроспективний аналіз соціально-економічного становища Причорноморського регіону, проаналізовано фінансове забезпечення довоєнного регіонального розвитку та інституційне забезпечення публічного управління регіонами.

Автором було оцінено ефективність публічного управління регіоном в контексті забезпечення сталого розвитку, виявлено пріоритетні засади стратегування сталого розвитку регіону в післявоєнний період, окреслено заходи інноваційної регіональної політики у поствоєнний період.

Кваліфікаційна робота магістра містить 91 сторінку, 5 таблиць, 19 рисунків, список використаних джерел із 90 найменувань, 2 додатки.

Ключові слова: регіональний розвиток, стратегія розвитку, стратегічне планування, публічне управління.

ANNOTATION

Shkurenko Nazar. Prospects of public management of regions in the process of implementing the strategy of sustainable development in the post-war period.

The paper presents a theoretical generalization and development of practical recommendations for improving the process of regional strategic planning and development of the Kyiv region.

The study used a set of general and special methods and approaches that meet the goals and objectives of the study, namely: the method of cognition, the principles of systematization and analysis, official statistical information. Also, the writing of the master's thesis used the fundamentals of such disciplines as public administration and administration, planning and forecasting in the public sector, market economy, marketing, works of domestic and foreign scientists on improving regional strategic planning.

The work presents the formation of theoretical, methodological and applied principles of public management of regions in the process of implementing the strategy of sustainable development and improving approaches to strategizing the development of the region in the post-war period.

In the work, the mechanisms of development of public management of regions in the conditions of martial law and the post-war period, the methodology of research of strategizing the development of the region in the conditions of decentralization of public management were investigated.

In the second part of the work, a retrospective analysis of the socio-economic situation of the Black Sea region was carried out, the financial support of the pre-war regional development and the institutional support of the public management of the regions were analyzed.

The author assessed the effectiveness of public management of the region in the context of ensuring sustainable development, revealed the priority principles of strategizing the sustainable development of the region in the post-war period, outlined measures of innovative regional policy in the post-war period.

The master's thesis contains 91 pages, 5 tables, 19 figures, a list of used sources from 90 items, 2 appendixes.

Key words: regional development, development strategy, strategic planning, public administration.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНІВ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД	9
1.1. Механізми розвитку публічного управління регіонами в умовах воєнного стану та поствоєнний період	9
1.2. Методологія дослідження стратегування розвитку регіону в умовах децентралізації публічного управління	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ ДО ПОЧАТКУ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	21
2.1. Ретроспективний аналіз соціально-економічного становища Причорноморського регіону	21
2.2. Аналіз фінансового забезпечення довоєнного регіонального розвитку	29
2.3. Інституційне забезпечення публічного управління регіонами	38
РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	46
3.1. Оцінка ефективності публічного управління регіоном в контексті забезпечення сталого розвитку.	46
3.2. Пріоритетні засади засади стратегування сталого розвитку регіону в післявоєнний період	55
3.3. Інноваційна регіональна політика у поствоєнний період	66
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	75
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	79
ДОДАТКИ	88

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобровський О. І. Теоретичні засади публічного управління територіальних громад. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 4. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/4_2020/153.pdf(дата звернення: 15.04.2020).
2. Авер'янов В. Б., Дерещ В. А., Школик А. М. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / за заг. ред. Авер'янова В. Б. Київ: Юстініан, 2007. 288 с.
3. Bouckaert G. Modernizing the Rechtsstaat: Paradoxes of the Management Agenda. Berlin: Duncker & Humblot. 2002.
4. Keeling D. Management in Government. London: Allen & Unwin.1972.
5. Мельник А.Ф. Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін: монографія. Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2009. 528 с.
6. Мельник Р. С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації. Право і суспільство. 2012. № 6. С. 95–98.
7. UN Public Administration Glossary [Electronic resource]. UN Public Administration programme. URL: <http://www.unpan.org/DPADM/ProductsServices/Glossary/tabid/1395/language/en-US/Default.aspx>.
8. Публічне управління: термінологічний словник / уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.
9. Pollitt C, Bouckaert G. Public Management Reform: A Comparative Analysis. Oxford: University Press, 2004. P. 12–13.
10. Семенчук Т. Б. Сутність категорії «Публічне адміністрування» та передумови її формування. Вісник економіки транспорту і пром. 2013. № 42. С. 385–389.
11. Шаров Ю. П. Інноваційні інструменти публічного адміністрування: європейський контекст. Публічне управління: теорія та практика. 2010. № 1. С. 5–9.
12. Стадниченко Т. Основні закономірності, принципи та завдання регіонального управління в сучасних умовах адміністративного реформування.

Науковий вісник «Демократичне врядування». 2015. Вип. 15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2015_15_1.

13. Приходченко Л. Л. Система публічного управління України: механізми горизонтальної взаємодії. Державне управління: теорія та практика. 2016. № 2. С. 5–14.

14. Filippetti, A., Sacchi A. Varieties of decentralization, institutional complementarities, and economic growth: evidence in OECD countries. 54 Conferenza SIE, 24-26 ottobre 2013 Università di Bologna.

15. Матвієнко А. С. Політико-правові засади децентралізації влади в контексті адміністративної реформи в Україні: автореф. ... дис. канд. політ. наук: 23.00.02 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2010. 20 с.

16. Одинцова Г. С., Мостовий Г. І., Амосов О. Ю. Державне управління і менеджмент: навч. посібник у таблицях і схемах. Харків: ХарПІУАДУ, 2002. 492 с.

17. Децентралізація. Короткий словник політологічних термінів. URL: <http://politics.ellib.org.ua>.

18. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. вид. 2-ге, доп. і випр. Київ: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2005. 254 с.

19. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., Курінний О., Школик А., Топпервін Н. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Децентралізація публічної влади. 2012. с. 128. URL: http://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_ua_publ_chno_vladi_dosv_d_e_vropeyskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni%282%29.pdf.

20. Decentralization Thematic Team. What is Decentralization? URL: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html;

21. Feltensteina A., Iwata S. Decentralization And Macroeconomic Performance In China: regional autonomy has its costs. Journal of Development Economics. 2005. № 76. P.481–501.;

22. Schneider A. Decentralization: Conceptualization and Measurement. *Studies in Comparative International Development*. 2003. 38/3. P. 32–56.
23. Будник М. А. Децентралізація – як необхідна умова модернізаційних процесів у системі державного управління України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2009. Вип. 1(37). С. 42–45.
24. Лощина Л. В., Ковтун Г. І. Теоретичні аспекти публічного адміністрування в контексті українських реформ. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 101–104
25. Базавлук Н., Баштанник В. Реалізація принципу децентралізації в публічному управлінні: організаційно-правові засади. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 1. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2016_1_4.
26. Оболенський О. Ю. Публічне управління: цивілізаційний тренд, наукова теорія і напрям освіти. *Публічне управління: шляхи розвитку: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Київ, 26 листопад 2014 р.): у 2 т. / за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського*. Київ: НАДУ, 2014. Т. 2. С. 3–10.
27. Мельниченко В. І. Інституційний розвиток на рівні регіону: навч.-метод. посіб. Київ: НАДУ, 2009. 88 с.
28. Гонцяж Я., Гнидюк Н. Інституційні механізми регіонального розвитку в Україні: шлях до майбутнього. *Збірник наукових праць УАДУ*. 2000. Вип. 2. Ч. 1. С. 66–73.
29. Амосов О., Гавкалова Н. Концептуальні засади публічного управління: архетипний підхід. *Публічне управління: теорія та практика*. 2015. Вип. 1. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2015_1%28spets.__4.
30. Концепція державної регіональної політики: збірник документів Міжнародного Форуму «Європейські орієнтири місцевого і регіонального розвитку» 16-17 жовтня 2008 р. Київ: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, 2008. 60 с.

31. Васильєва О. І. Інституційне забезпечення регіонального управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2009. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=65>.

32. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення: монографія / наук. ред. С. Л. Шульц; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2018. 205 с.

33. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 13. Ст. 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>.

34. Кошелева Л. Основні теоретичні підходи до визначення публічного адміністрування. Public Administration and Local Government. 2018. issue 2(37). С.13-19.

35. Інституціоналізація публічного управління в Україні: наук.-аналіт. доп. / за заг. ред. М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2019. 210 с.

36. Аналіз державної політики у сфері національної безпеки і оборони України / А. Дацюк, В. Садовський, О. Полтораков, Р. Марутян. Київ, 2015. URL: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/Analiz-polityky-NB-pravl-final.pdf>.

37. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-ifrovoyuekonomikoyu>.

38. Бліщук К. Управління розвитком території: економічні аспекти. Ефективність державного управління. 2018. Вип. 1 (54). Ч. 2. С. 217–224

39. Ільченко Н., Жиленко Р. Економічний розвиток громади: контекст та практика (досвід Канади). Економічний розвиток громади. 2006. № 2. С. 35–40

40. Артёмов І. В., Ващук О. М. Євро регіональне співробітництво України: проблеми і перспективи: навч. посіб. Ужгород: Гражда, 2013. 410 с.

41. Інститути та інструменти розвитку територій на шляху до Європейських принципів. Київ, 2001. 45 с.

42. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / за ред. З. С. Варналія. Київ: НІСД, 2007. 820 с.

43. Моделі і механізми регулювання євро регіонального співробітництва України / за заг. ред. І. В. Арт'ємова, О. М. Ващук, О. М. Руденко: монографія. Ужгород: Гражда, 2013. 610 с.

44. Горбик В. М. Особливості екологізації в механізмі державного управління розвитком регіонів. URL: <https://kiyvagrolis.com.ua/osoblyvosti-ekologizatsii-v-mehanizmi-derzhavnogo-upravlinnya-rozvytkom-regioniv>(дата звернення: 15.04.2020).

45. Обушна Н. І. Новий публічний менеджмент як сучасна модель регулювання суспільних відносин. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2015. Вип. 2 (14). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patr_2015_2_5

46. Бикова Ю. Д. Екологізація публічного адміністрування в Україні як умова формування екологічної свідомості. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 4(39). С. 82–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2018_4_14.

47. Козаченко Т. П. Проблеми та перспективи екологічного управління в Україні. Актуальні проблеми державного управління. 2009. Вип. 1(35). С. 186–196

48. Жихарєва А. Б. Розвиток екологізації державного управління в Україні: монографія. Київ : АМУ, 2017. 196 с.

49. Олефіренко О. В. Концептуальні основи формування екологічного управління в Україні. Актуальні проблеми державного управління. № 1(45). 2014. С. 72–79

50. Шкарупа О. В. Індикатори екологічної модернізації соціально-економічних систем у контексті зеленого зростання економіки регіону. Механізм регулювання економіки. 2015. № 1. С 9–20.

51. Питання проведення відбору цільових проектів екологічної модернізації підприємств: постанова Каб. Міністрів України від 18.09.2013 р. № 756. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/756-2013-п/print1382946699978102#n25>;

52. Стратегія «Зеленого» зростання ОЕСР. URL: <http://www.oecd.org/greengrowth>. (дата звернення: 15.04.2020).

53. Павленко О. П. Формування науково-методичної бази збалансованого економіко-екологічного управління приморськими територіями в контексті міжнародного досвіду. Вісник Одеського державного екологічного університету. 2016. Вип. 20. С. 18–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vodeu_2016_20_4.

54. I. Irtysheva, I. Kramarenko, S. Shults, Y. Boiko, K. Blishchuk, N. Hryshyna, N. Popadynets, I. Dubynska, O. Ishchenko and D. Krapyvina. Building favorable investment climate for economic development. Accounting. 2020. Volume 6 Number 6. Pp. 487-494.

55. Іртищева І.О., Рогатіна Л.П., Крамаренко І.С., Андрющенко Є.Г., Білан В.В. Трансформація інвестиційної інфраструктури - запорука економічної безпеки: національний та регіональний аспекти. Агросвіт. № 12. С. 45-55.

56. Irtysheva, M.Stehnei, N. Popadynets, K.Bogatyrev, Y.Boiko, I. Kramarenko, O. Senkevich, N. Hryshyna, I. Kozak and O.Ishchenko The effect of digital technology development on economic growth. International Journal of Data and Network Science. 2020. Volume 4, Number 5

57. Рогатіна Л.П., Іртищева І.О., Крамаренко І.С., Андрющенко Є.Г., Білан В. В. Інвестиційна складова економічної безпеки: мікро-, мезо-, макрорівні. Ефективна економіка. 2020. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7871>.

58. O. Pryshchepa, I. Irtysheva, O. Kardash, A.Yakymchuk, M. Shvec, K. Pavlov, O. Pavlova, N. Popadynets, Y. Boiko, I. Kramarenko Optimization of multi-channel queuing systems with a single retail attempt: Economic approach. Decision Science Letters. 2020. Volume 9 Issue 4 pp. 559-564

59. Іртищева І.О., Сенкевич О.Ф. Цифрова трансформація регіонів України: об'єктивна необхідність, принципи цифрового розвитку та особливості регулювання. Регіональна економіка. 2020. № 1. (95). С. 14-21.

60. Shaposhnykov K., Okayanyuk K. Economic Assessment of the Investment Climate in the Process of Ensuring Sustainable Development of Ukraine. Green, Blue & Digital Economy Journal. 2020. Volume 1. Number 2. С.83-89.

61. The Free Dictionary. Definition of decentralization URL: <http://www.thefreedictionary.com/decentralization>
62. Децентралізація в Україні. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Децентралізація_в_Україні.
63. Посол ЄС назвав одну з найуспішніших реформ в Україні. URL: https://zn.ua/ukr/POLITICS/posol-yes-nazvav-odnu-z-nayuspishnishih-reform-v-ukrayini-277216_.html
64. Децентралізація: новий етап. Основні завдання на період до 2020 року. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/decentralizaciya-novij-etap-osnovni-zavdannya-na-period-do-2020-roku-23012019>
65. Європейська Хартія Місцевого Самоврядування. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036
66. Чим саме відрізняється децентралізація, яку пропонує Уряд , українські та європейські експерти, від федералізації? URL: <https://decentralization.gov.ua/questions/15>
67. Другий етап децентралізації в Україні 2020-2021 роки. URL: <https://decentralization.gov.ua/about>
68. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 вересня 2020 року. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/593/%D0%9C%D0%BE%D0%BDi%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3__10.09.2020.pdf
69. Нові райони. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/newrayons>
70. Інтерактивна мапа адміністративно-територіальних одиниць України. Децентралізація. URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/#mapa>
71. Про місцеве самоврядування: Закон України № 280/97-ВР, Редакція від 06.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
72. Децентралізація українських регіонів за шведським рецептом. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/338831/detsentralizatsiya-ukrayinskyh-regioniv-zashvedskym-retseptom>

73. Концепція адміністративної реформи в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text>
74. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
75. Про співробітництво територіальних громад: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
76. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
77. Правові інструменти Ради Європи з питань місцевого і регіонального розвитку та проблеми їх імплементації в Україні [Заг. ред. В. Толкованова]. К.: Центр досліджень питань місцевого і регіонального розвитку та сприяння адміністративній реформі, 2007. 349 с
78. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <http://www.minregion.gov.ua>
79. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 вересня 2020 року. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/593/%D0%9C%D0%BE%D0%BDi%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3__10.09.2020.pdf
80. Нові громади. URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada>
81. Основні тенденції розвитку м. Одеса за галузями та сферами (станом на 03.12.20). Офіційний сайт міста Одеса. URL: <https://omr.gov.ua/ua/odessa/data/osnovnie-tendencii-razvitiya>
82. Made in Odesa. URL: <https://odessa5t.com.ua/projects/made>
83. Місто Миколаїв. Інвестиційний паспорт. URL: https://mkrada.gov.ua/files/ECOINVEST/Mykolaiv_web.pdf
84. Офіційний сайт міста Херсон. URL: <http://www.city.kherson.ua/articles/promislovist>
85. Stehnei M. I., Irtysheva I. O., Korol M Formation of financial instrumentation for the sustainable agricultural development: innovative approach.

«Науковий вісник Полісся» Чернігівського національного технологічного університету. 2017. Вип. № 4 (12). Ч. С. 225-231.

86. Звіт про стратегічну екологічну оцінку стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027. URL: <https://oda.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/5e07257157f31.pdf>

87. Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

88. Моніторинг регіонального розвитку. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/monitorynh/>

89. Державний веб-портал бюджету для громадян URL: openbudget.gov.ua

90. Internet World Stats/ URL: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>